

ΤΑ ΑΝΘΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ

ΗΤΟΙ

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΑΝΘΙΜΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

ΕΤΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΓΑΒΡΑ

ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ

ΙΟΥΒΕΝΑΛΙΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΤΙΝΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΚΑΙ ΑΓΙΩΝ

ΕΤΙ ΔΕ ΚΑΙ ΥΜΝΟΙ ΤΙΝΕΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ

ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

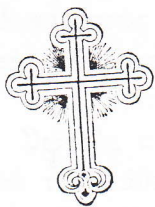
ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΤΥΠΟΙΣ ΕΞΕΔΟΘΗ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΟ 1890 ΠΑΡΑ ΤΟΥ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΙΩΣΗΦΙΔΟΥ ΓΑΒΡΑ

Ἐπιμελείς καὶ φροντίζει τοῦ Ἱερολογιστοῦ Ἱεροδίακ. ΙΟΥΒΕΝΑΛΙΟΥ τοῦ Πρωτοψάλτου
τῆς ἐν Πειραιεὶ Μητροπολιτικῆς Ἐκκλησίας Ἁγίας Τριάδος

ΝΥΝ ΔΕ ΕΠΑΥΞΗΘΕΝ ΔΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΕΩΝ ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΔΙΑΚΟΝΟΥ ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΝ Τῇ ΑΓΙᾳ ΠΟΛΕΙ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΤΥΠΟΙΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟῦ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1911

Απὸ τοῦ ἱεροδίακου 2

τὸν λαόν, οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ ὁ κλήρος, ψάλλουσι τὰ ἐπιτάφια ἐγκώμια. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τῶν εὐλογητῶν, καὶ τῆς αἰτήσεως, ἐκφωνεῖται λόγος Ἑλληνιστὶ παρὰ τοῦ ἱεροκήρυκος· καὶ μετὰ τὸ τέλος ἄρχονται οἱ αἶνοι, τὸ Δοξαστικόν, καὶ δοξολογία μεγάλη, εἰς δὲ τὸ τρισάγιον ἄραντες τὸν Ἐπιτάφιον ἐκ τοῦ Ἀγίου Κουβουκλίου καὶ διὰ μέσου τοῦ Ναοῦ ἔτσι τοῦ Καθολικοῦ εἰσέρχονται εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα ψάλλοντες τό: «ὁ εὐσχήμων Ἰωσήφ» (ἐκ τρίτου, πιοῦσι τρεῖς κύκλους περίξ τῆς Ἀγίας Τραπέζης εἰς δὲ τὸ «κηδεύσας ἀπέθετο» θέτουσι τὸν Ἐπιτάφιον ἐπὶ τῆς ἁγίας Τραπέζης καὶ εὐθὺς ψάλλεται τὸ τροπάριον τῆς προφητείας, καὶ ἀναγινώσκεται ἡ προφητεία, ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον παρὰ τοῦ Πατριάρχου, εἶτα ἐκτενής, τὸ πληρώσωμεν ἐκφ. «Ὅτι Θεὸς ἐλέους». «Εἰρήνη πᾶσι τὰς κεφαλὰς ἡμῶν». Σὺν γὰρ ἐστί. Σοφία· ὁ ὢν εὐλογητός, καὶ γίνεται ἀπόλυσις παρὰ τοῦ Πατριάρχου.

Β'. Περὶ τῆς τάξεως τοῦ Ἀγίου Φωτός.

Τὸ Μ. Σάββατον ὥρα τρίτη (κατὰ τὸ ἀρχαῖον) πρὸ μεσημβρίας, σημαίνει ὁ κώδων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Μοναστηρίου, συναχθέντων δὲ τῶν ἀδελφῶν καὶ τοῦ Πατριάρχου, γενομένου καὶ εὐλογητοῦ ἀναγινώσκονται αἱ ὥραι λιταί, καὶ ἐκτελεῖται ἡ θεία λειτουργία τοῦ Μ. Βασιλείου· μετὰ δὲ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἀπέρχεται ὁ Πατριάρχης εἰς τὸ Πατριαρχεῖον, οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὰ ἑαυτῶν κελλίᾳ· περὶ ὥραν δ' ἕκτην καὶ ἡμίσειαν τῆς ἡμέρας σημαινόντων τῶν κωδῶνων λυπηρῶς, ὡς ἐν κηδείᾳ, καὶ συναθροισθέντων τῶν ἀδελφῶν ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ ἐν τῷ Μοναστηρίῳ, ἐλθόντος δὲ τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ περὶ ὥραν ἑβδόμην, κατέρχονται ἅπαντες εἰς τὸν Ναὸν τῆς Ἀναστάσεως καὶ διευθύνονται πρὸς τὸ ἱερὸν Βῆμα, ἡ δὲ εἴσοδος μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἀνοίγεται κατ' αὐτὴν ἕνεκα τοῦ πολυαριθμοῦ λαοῦ, διότι ὁ Ναὸς πρὸ δύο ἡμερῶν πληροῦται ἐκ διαφόρων ἐθνῶν. Στρατὸς πολυάριθμος, ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἀποστελλόμενος καὶ ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν ἀρχηγῶν τῶν διαφόρων χριστιανικῶν φυλῶν τεταγμένος, ἵσταται κατὰ διστοιχίαν περίξ τοῦ ἱεροῦ Κουβουκλίου καὶ εἰς τὰ κεντρικώτερα, τοῦ ναοῦ μέρη, σχηματίζων οὕτω διόδους, δι' ὧν διέρχονται τὰ πλήθη. Ἡ παρουσία τῶν στρατιωτῶν τούτων σκοπεῖ τὴν τήρησιν τῆς εὐταξίας, ἥτις ἄνευ εἰδικῆς τῆς ἐξουσίας ἐπιτηρήσεως, εἶναι ἀδύνατον νὰ φυλαχθῇ μεταξὺ τοσούτων φυλῶν καὶ λαῶν. Ἐκεῖνη δὲ τῇ ὥρᾳ καθ' ἣν κλήρου τε λαοῦ, στρατοῦ τε καὶ ἀξιωματικῶν πάντων ἐν ἀγωνίᾳ εὕρισκομένων, μόνον τῶν

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΤΕΛΕΤΩΝ

ἐπιτοπίων Ὁρθεδέξων αἱ φωναὶ ἀκούονται, ὅτι ὁ Πατριάρχης εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ· τότε εἰσῆλθεν ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ὁ Πατριάρχης σημαίνει ὅτι ἐπλησίασεν ἡ ὥρα τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἁγίου Φωτός· οἱ Δαμασκηνοὶ καὶ οἱ ἐκ Χαλεπίου καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται Ὁρθόδοξοι φωνάζοντες καὶ χειροκροτοῦντες λέγουσι τὸ κατὰ τὴν ἑαυτῶν γλῶσσαν «χάδαλ καπὶρ σιέδνα», δηλ. αὐτὸς εἶνε ὁ τάφος τοῦ Δεσπότη μας Χριστοῦ καὶ πλείστα ἄλλα ἐγκώμια· οἷον τὸ «ἐξ αὐτοῦ πηγάζει τὸ ἅγιον φῶς»· πρὸς τοῦτοις ἐγκωμιάζουσι καὶ τὸ ἡμέτερον Μοναστήριον λέγοντες ὁ Θεὸς διαφυλάττει τὸ ἡμέτερον Μοναστήριον εἰς αἰῶνας. Μετὰ τινα λεπτὰ εἰσερχόμενοι οἱ Ἐπίτροποι τῶν ἐθνῶν, ἦτοι Ἀρμενίων, Ἰακωβιτῶν καὶ Ἀβυσσινῶν, εἰς τὸ ἡμέτερον ἱερὸν Βῆμα, λαμβάνοντες καιρὸν παρὰ τοῦ Πατριάρχου ἀσπάζονται τὴν δεξιὰν αὐτοῦ, ἵνα μετὰσχῶσι τῆς τελετῆς. Ἡ ἐθιμοτυπία αὕτη βασίζεται ἐπὶ τῶν ρητῶν διατάξεων τῶν παρ' ἡμῖν Σουλτανικῶν ἐρισμῶν διαδηλοῦσα τὴν ἰδιοκτητικὴν κυριαρχίαν τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Τάφου. Μετὰ δὲ τὴν ἐξοδὸν τῶν προρρηθέντων Ἀρμενίων καὶ λοιπῶν ἐθνῶν, ἔρχονται οἱ ἐντόπιοι κατὰ πατρικὴν κληρονομίαν καὶ λαμβάνουσι τὰς 13 προωρισμένας διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην σημαίας· ἦτοι (παῖράκια), διὰ τὴν λιτανεῖαν τοῦ Ἁγίου Φωτός, τότε ὁ Πατριάρχης ἐνδύεται ἅπασαν τὴν ἀρχιερατικὴν αὐτοῦ στολὴν, καθὼς καὶ 12 ἱερεῖς σὺν τέσσαρσιν ἱεροδιακόνοις, ἵνα ἔλθωσιν εἰς λιτανεῖαν, ὅθεν ἐξερχόμενοι τοῦ Ἱεροῦ Βήματος διευθύνονται πρὸς τὸ ἅγιον Κουβούκλιον ἄνευ φώτων προπορευομένων τῶν σημαίων καὶ ἐπευφημούντος τοῦ πλήθους, αἴφνης δὲ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ γενικοῦ θαυμάσιου καὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης βοῆς ἀκούεται ἡ γλυκεῖα καὶ πολυπέθης μελωδία «Τὴν Ἀνάστασιν σου Χριστέ Σωτήρ», τὸ ὅποιον φάλλουσι πολλάκις μέχρις οὗ ποιήσωσι τοὺς τρεῖς κύκλους περὶ τοῦ Ἁγίου Κουβουκλίου. Πλησιάζαντος δὲ τοῦ Πατριάρχου ἀπέναντι τῶν θυρῶν τοῦ Ἁγίου Κουβουκλίου, ἔρχονται οἱ διωρισμένοι ὀθωμανοὶ καὶ ἀνοίγουσι τὰς πύλας, ἃς ἐσφράγισαν πρότερον οὗτοι· τότε ὁ μὲν κλῆρος ἐπιστρέφει εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα, ὁ δὲ Πατριάρχης ἐκδυθεὶς τὴν Ἀρχιερατικὴν στολὴν πλὴν τοῦ στιχαρίου καὶ τοῦ ἐπιτραχηλίου εἰσέρχεται εἰς τὸν Πανάγιον Τάφον καὶ μετὰ φόβου καὶ κατανύξεως κλίνας τὰ γόνατα προσεύχεται καὶ ἀναγινώσκων τὴν εὐχὴν δέεται, ἵνα τὸ ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου διανεμηθησόμενον ἅγιον φῶς εἴῃ τοῖς μετ' εὐλαθείας λαμβάνουσι χάριτος παρεκτικόν. Ἦδη βαθεῖα σιγὴ διαδέχεται τοὺς πρὸ μικροῦ ἀχανεῖς τοῦ ναοῦ διαστάσεις δονοῦντας ἀλαλαγμοὺς ἀγωνία

ἄρρητι
ἐν ἐκε
ριμένο
τοῦ Π
ἀκολοι
τῶν ἀ
μίσκον
βλέμμι
τὴν εἰ
μετὰ
ὁ Κύρι
φῶς
καὶ
ἀγιάζι
ἱερεῖ
λαβὼν
ἱερὸν
σεως,
τῷ ἱερ
σπεύδ
τὸ ἅγ
Πατρι
ἐξερχ
ἀπνε
μόλις
ρανομ
τῷ ὁ
σεῖαι
κτυπι
κύμβι
τε κα
ἐκείν
θρώπι
τὸν ἐ
ἀναμι
δὲ κί
ταύτη

ἄρρητος καταλαμβάνει τὸν ὄχλον ἀπὸ περάτων ἕως περάτων, ἅπαντες ἐν ἐκείνῃ τῇ στιγμή τὴν διάνοιαν ἔχοντες πρὸς τὸν ὑψιστον καὶ περιμένοντες τὸ ἔλεος, δέονται αὐτοῦ ἵνα ἔλθῃ ἐπ' αὐτοῖς ἡ θαία χάρις τοῦ Παναγίου φωτός, μόνον μυστικῶς προσφέροντες τὸ Κύριε ἐλέησον· ἀκολουθῶς τὴν στιγμήν ἐκείνην σὺν τῷ ἡμετέρῳ διερμηνεῖ εἰς ἐκ τῶν ἀρχιερέων ἡμῶν ὡς καὶ τῶν Ἀρμενίων εἰσέρχονται εἰς τὸν θαλαμίσκον ὅπου καλεῖται Ἅγιος λίθος, ἐνθα ἱστάμενοι, καὶ ἔχοντες τὸ βλέμμα αὐτῶν προσηλωμένον ἐνδοθεν τοῦ ἱεροῦ μνήματος ἀναμένουσι τὴν ἔξοδον τοῦ πατριάρχου· μετὰ τὸ τέλος τῆς εὐχῆς ὁ πατριάρχης μετὰ πάσης εὐλαθείας ἀσπάζεται τὸν ἅγ. Τάφον, ὅπου ἐτέθη νεκρὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ζῶν ἐξῆλθε, καὶ λαμβάνει τὸ ἅγ. φῶς· ἐξερχόμενος δὲ τοῦ θαλαμίσκου καὶ ἔχων τὰς χεῖρας σταυροειδῶς καὶ κρατῶν τὸ ἅγ. φῶς, φάλλει, τό, «Φῶς ἱλαρὸν» εὐλογῶν καὶ ἀγιάζων τὸν λαόν, καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρὸς δίδει τῷ ἡμετέρῳ ἱερεῖ διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τῷ Ἀρμενίῳ ἀρχιερεῖ, ὁ δὲ ἡμέτερος ἱερεὺς λαβὼν τὸ ἅγ. φῶς, ἐντὸς ἀργυροῦ πυρσοῦ μεταφέρει αὐτὸ εἰς τὸ ἱερὸν Βῆμα καὶ ἐγχειρίζει τῷ σκευοφύλακι τοῦ ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, ὅστις ἱστάμενος εἰς τὴν παραπρόθεσιν μεταδίδει πᾶσι τοῖς ἐν τῷ ἱερῷ βήματι εὐρισκομένοις τὸ ἅγ. φῶς. Εἰς δὲ τῶν ἀρχιερέων σπεύδει δρομαίως εἰς τὰ βαθύτερα καὶ ἀπ' αὐτοῦ μεταδίδει τῷ λαῷ τὸ ἅγ. φῶς. Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην καθ' ἣν πέμπεται ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα τὸ ἅγ. φῶς, οὐ ἡ λάμψις μόνις ἐξερχομένου τῆς θυρίδος τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, βλέπεις διὰ μιᾶς ἀπονεκροῦνται ὁ βαθυκύμων καὶ πολυπάταγος ἐκεῖνος χεῖμαρρος· μόνις λεπτά τινα παρέρχονται, καὶ αἰφνης βοή συμμιγῆς, ἰαχή οὐρανομήκης καὶ θεσπεσία, συνταράττουσα δεινῶς τὰ νεῦρα, καὶ ἱκανῇ τῷ ὄντι νὰ σχίσῃ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω, σείει τοὺς ὑψηλοὺς θόλους τοῦ ναοῦ· εὐθὺς ἡχοῦσιν οἱ κώδωνες, κτυποῦσι τὰ βαρέα σήμανδρα, βοῶσι τὰ τύμπανα, ἀλαλάζουσι τὰ κύμβαλα, ἀκούει τις βοήν καὶ φωνήν, αἰσθάνεται εὐφροσύνην χαράν τε καὶ ἀγαλλίασιν· ὦ πόσον ζοηρὰ καὶ ἀξιοθέατος εἶνε ἡ στιγμή ἐκείνη εἰς τοὺς θεατάς! τότε βλέπει τις τὰ πρόσωπα ὄλων τῶν ἀνθρώπων φαιδρά, ὁ εἰς ἀσπάζεται τὴν δεξιάν τοῦ ἄλλου, ἄλλος δίδει τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμόν, ἄλλος δὲ ἐκ τῆς χαρᾶς δακρυρροεῖ, ἕτεροι ἀναμνησκονται τοὺς προαπελθόντας γονεῖς καὶ συγγενεῖς των, ἄλλοι δὲ κλαίουσι διότι δὲν ἠξιώθησαν οἱ γονεῖς αὐτῶν νὰ ἴδωσι τὴν ἁγίαν ταύτην ἡμέραν· ἐκείνην δὲ τὴν ὥραν ἐχθροὶ συμφιλιώνονται, ἅπαντες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΕΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΟΙΣ ΤΕΛΕΤΩΝ

μὴ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ γίνονται τῷ ὄντι νομίζουσιν ἐκείνην τὴν στιγμήν ὅτι εὐρίσκονται ἐν οὐρανοῖς, ἐνθα ὑπάρχουσι τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ τοῦ ὑψίστου· ὦ πόσον μεγάλη καὶ ζωηρὰ ἐμφανίζεται ἡ συγκίνησις τοῦ ἀπειραρίθμου ἐκείνου πλήθους! ἐπὶ τῶν προσώπων τῶν ὁπείων φαίνεται ἀνέκφραστος θυμὸς, καὶ δάκρυα χαρᾶς χύνουσι πάντες ἀναλογιζόμενοι ὅτι ὄντως εἰσὶ θεαταὶ σεβασμίας καὶ ἱερᾶς τελετῆς, καὶ ἐκ νεαρᾶς τῶν ἡλικίας ἐπόθουν νὰ ἴδωσι τὴν θέαν τῆς μυστηριώδους ἐκείνης τελετῆς, ἣτις ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινήσῃ καὶ τὸν ψυχρότερον αὐτὸν θεατὴν. Ἐν στιγμῇ τὸ ἅγιον φῶς διαδίδεται εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ ναοῦ εἰς τὰ ἄνω καὶ κάτω, καὶ εἰς τὰς ἀπωτάτας αὐτοῦ γωνίας ἀπ' ἁκρῶν μέχρις ὁπῶν γίνεται ὅλος ὁ ναὸς ἀπὸ φῶς μία θάλασσα· ὁ δὲ πρὸ τινων στιγμῶν οὐδ' ἐν φῶς ἔχων ναὸς φωτίζεται διὰ μιᾶς ἀπὸ 37 χιλ. περίπου φώτων κανδηλῶν καὶ λοιπῶν πολυελέων καὶ ὄντως κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐκπληροῦται τοῦ μελωδοῦ τῆς ἁγ. ἐκκλησίας Ἰωάν. τοῦ Δαμασκηνοῦ τὸ ποίημα: «Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια κτλ.». Μετὰ παρέλευσιν λεπτῶν τινων ἐξέρχεται ὁ Πατριάρχης ἐκ τοῦ ἁγίου Κουβουκλίου, κρατῶν ἀνημμένας δεσμίδας κηρίων, καὶ τότε τριάκοντα περίπου λευκοφόροι ἄνδρες μετ' εὐφημιῶν συνοδεύουσιν αὐτὸν διὰ μέσου τοῦ πλήθους ἕως ὅτου φθάσῃ εἰς τὸ ἱερὸν βῆμα. Τὴν τελετὴν ἐπισφραγίζει ἡ ἐναρξίς τῆς θείας λειτουργίας τοῦ Μ. Σαββάτου, ὁ δὲ λαὸς αὐθωρεὶ διασκορπίζεται μὲ ἀνημμένα κηρία εἰς χεῖρας. Οἱ δὲ ἀπεσταλμένοι ἐκ τῶν περιχώρων τῆς Ἱερουσαλήμ, παραλαμβάνοντες ἐν φανοῖς τὸ ἅγιον φῶς, μετακομίζουσιν αὐτὸ δρομαῖοι εἰς τὰ χωρία τῶν, ὅπου οἱ κάτοικοι ὑπαντῶσιν αὐτοὺς μετ' εὐφημιῶν χειροκροτήσεων καὶ ἀλαλαγμῶν. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἅπαντα τὰ τέως ἐσθεσμένα φῶτα τῶν ἐν τῇ Ἱεροσολύμοις καὶ τοῖς περιχώροις ἐκκλησιῶν ἀνάπτονται. Οἱ δὲ ἐξερχόμενοι ἐν ταῖς χερσὶν μετὰ ἀνημμένων λαμπάδων θεωροῦνται κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ὡς ὑπαντηταὶ τοῦ νυμφίου καὶ φωτοφόρου Χριστοῦ· ὥστε δικαίως ἀρμόζει αὐτοῖς τὸ παρὰ τοῦ μελωδοῦ ψαλλόμενον ποίημα: «Ὡς ὄντως ἱερὰ καὶ πανέορτος κτλ.» καὶ τὸ «Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι τῷ προϊόντι Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος κτλ.» Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας ἀπέρχονται οἱ πατέρες εἰς τὰ ἴδια, καὶ λαμβάνουσι τεμάχιον ἄρτου κατὰ τὴν διατάξιν τοῦ τυπικοῦ τοῦ ἁγ. Σάββα, καὶ κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν τῶν ἁγ. πατέρων διότι μέχρις ἐσπέρας νηστεύουσι· τινὲς δὲ αὐτῶν ἀρχίζουν τὴν νηστείαν ἀπὸ τὸ ἐσπέρας τῆς Μ. Πέμ. μέχρι τοῦ Μ. Σαβ. ἐσπέρας.

νοι
το
νί
εἰς
νο
ψο
θά
λε
κα
ἀρ
τι
να
ἐκ
ψά
Σο
ἀφ
το
το
κα
θά
Πο
κα
κτ
ἸΑ
χα
ρα
ή
πι
θά
πρ
τρι

μεσ
ριν